

- i bjergene, hos menneskene under ækvatorlinien

OM FÆLLES PRODUKTION OG LOKAL ANVENDELIGHED

Af Grete Aagaard og Lars Henningsen

Vi er rejst til bjergbyen Simiátug i Ecuador . Her er der ingen hovedvej med fræsende lastbiler ved udkanten af landsbyen. Vejen hertil er stadig lang og udfordrende. – En jordvej, der går langt over trægrænsen. Her ses ikke mange mennesker, huse eller dyr undervejs på den skrullende bustur.

Men der kommunikeres mellem de stejle bjergsider. Vi er gæster hos Radio Runacunapac og videoredigerer i et ledigt speakerrum. Gennem en glasrude kan vi se aftenens radiovært tage mod gæster, og han taler hurtigt og oplagt i mikrofonen.

Videoen får en længde på knap et par minutter. Det er en lille præsentation af radiostationen. En 'promoción' kalder man det her. Vi har lavet optagelser og grafik i samarbejde med en af nøglepersonerne på stedet, Mariano, der har sendt programmer på kichwa og spansk i henved 30 år.

I en anden del af vores projekt befinder vi os i Guamotes rådhus. Vi står i Carmens kontor. I klart vejr ser man herfra Chimborazo strække sit bjergmassiv kilometervis op i himlen. Lidt uden for byen suser lastbiler sydpå mod Peru af Panaméricana-landevejen. María Carmen Moyolema Guachilema er byrådsmedlem og organiserer på dedikeret vis indsatsen for at fremme kvinders rettigheder i området. Hun taler om misbrug og vold som en alt for stor del af livet i lokalsamfundet.

Foruden os er der fem kvinder i kontoret. De er medinstruktører i Carmens workshops. Vi sidder

langs væggen og begynder at fortælle lidt om vores projekt-idé og vores forskellige fleksible 'værktøjskasser' inden for grafik, tegning, video, lyd, fotografi mv. Vi diskuterer, om der er brug for en informationsfolder med tegninger til den serie af kurser, som skal afholdes i foråret i landsbyerne omkring Guamote. Et andet behov består af et indslag, et oplysningsprogram til den lokale radio. Begge dele skal have fokus på kvinders rettigheder.

Tredje billede, tredje situation. Vi er nu i La Floresta, et af de nyere kvarterer i Quito, hvor bjergskrænterne mod øst ligger ganske tæt på. I sin tid var det her conquistadorerne ankom til Quito. Det var et mas at bevæge sig op ad de stejle bjergsider. Det er det stadig.

Men der bor mennesker på toppen af skrænterne og på siderne af dem – og ved foden af bjergvæggene. Vores samarbejdspartner i Quito, Rubén Chávez, forklarer os om de sociale forskelle bebyggelsen rummer. Øverst ser man højhusene, forklarer han. Der finder vi de mere velhavende folk, som har den gode udsigt. Hvis de kigger lidt ned, ser de de ydmyge bebyggelser, der bogstaveligt talt klamrer sig til skrænterne.

Vi er i gåafstand fra klippekanten. Rubéns udstillingssted, No Lugar, har til huse i en solid villa med en høj mur omkring. Men den kunstneriske indstilling her er, at kunst bliver til blandt og sammen med mennesker, dér hvor de færdes eller bor. Hvad

har folk til fælles her? Der er fx regnen og klimaændringerne. De store mængder af regn udgør et fælles problem men også en fælles handlemulighed for områdets beboere. Vinklen på et projekt begynder at vise sig.

Hvad var der på færde i radiostudiet i Simiátug, i Carmens kontor i den lille bjergby og i udstillingsstedet i Quito?.

En foreløbig del af svaret er, at projekterne tog form i en udveksling. Det skete ikke blot som kunstnerens eller dokumentaristens intention. Der var nærmere tale om dialog, forhandling og handling, som voksede frem undervejs i processerne. Indsatsen var ofte fokuseret og repræsenterede samtidig meget forskellige eller divergerende interesser og baggrunde. I dette spændingsfelt filmede vi, tegnede, fotograferede, optog lyd med videre. Sammen.

Projektet

De små bjergbyer Guamote og Simiátug og hovedstaden Quito finder vi i Ecuador. Vi har at gøre med et land – og samtidig en verdensdel – som ikke synes inkluderet i vores og den europæiske debat om global udvikling. Ecuador figurerer ikke længere på DANIDAS liste over ulande. Ligesom fx Mexico og Brasilien oplever landet en hurtigt stigende økonomisk vækst.

På baggrund af tidligere rejser til Ecuador havde vi et ønske om at undersøge, hvordan mennesker takler livet i de massive opbrud, der følger i kølvandet på en stærkt accelereret vækstøkonomi og modernisering. Traditionelle livsformer i landsbyer og familier brydes op. De unge rejser væk og lægger afstand til bagland og livshistorie. Nye forbrugermønstre trænger sig på. Dette sætter familierne under økonomisk og socialt pres. (Note 1)

Med i bagagen havde vi vore praksisser fra samtidskunst og dokumentarfilm. Vi etablerede kontakt med mennesker i landet, der arbejder for en sag, og som bidrager med noget særligt i deres modsvar til landets kulturelle turbulens. Overskriften for projektet blev: Convicciones. Eller som det lyder på dansk: Overbevisninger.

Vi interagerede, designede og fortalte sammen med vore medvirkende. Vi skabte beretninger om mødet, og vi indgik i arbejdsforløb, som vore samarbejdspartnere gav udtryk for var direkte brugbare i deres virke og hverdag. Det skete i materialer og medier,

vi sammen blev enige om. Projektet tog form i fælles produktivitet.

Så kan man spørge, hvad vore faglige erfaringer kan bidrage med netop her? I de forskellige delprojekter tegnede, filmede, fotograferede, printede og redigerede vi. Med andre ord arbejdede vi med form i medier og materialer. Dette vekselvirkede med en social form. Dvs. at tæt udveksling og dialog om et indhold gik hånd i hånd med alle involveredes forskellige kulturelle og faglige baggrunde. (Note 2)

Vores ærinde i artiklen er at skitsere og introducere muligheder, når det gælder fx fælles produktivitet. Før vi gør dette, vil vi dog træde et par skridt tilbage, ned fra bjergene for en stund at føje en anden udsigt til vores intense – og produktive – møder med dedikerede mennesker i Ecuador. Vi inddrager en af de markante positioner i samtidskunsten: Nicolas Bourriauds begreb om relationel æstetik. Hermed understreger vi tillige vores fælles tilgang til såvel Gretes projektrække under overskriften Neighbourhood Remarks som Lars' kollektivt undersøgende vinkel på dokumentarfilm Imagine Reality. (Note 3)

Sociale mellemrum

I Bourriauds opfattelse af kunstpraksis involverer kunstneren sig. De sociale udvekslingsformer er i fokus. Det vil sige, der er kontakt mellem kunstner og medvirkende, men også mellem medvirkende i det hele taget. Vi kan tale om etableringen af et socialt mellemrum. Der udfolder sig en alternativ social praksis for en tid. Vaner, magtforhold, sociale sammenhænge, gængse kommunikationsformer mv. underkastes undersøgelse og bearbejdning. Steder, spørgsmål, problemstillinger, materialer, udvekslingsformer kan ses som dele af fælles muligheder og veje. Følgende citat understreger Bourriauds position:

"Muligheden for en relationel kunst – en kunst, hvis teoretiske horisont snarere er de menneskelige interaktioners sfære og deres sociale kontekst end bekræftelsen af et autonomt og privat, symbolsk rum – vidner om en radikal omvæltning af de æstetiske, kulturelle og politiske mål, som den moderne kunst har sat i gang." (Note 4)

Her tales om en perforeret grænse mellem kunstens sfære og det levende hverdagsliv. Perspektivet er radikalt. Det trak tydelige spor op gennem 1990'ernes kunsthverdag med nye og for os at se interessante

kunstpraksisser som resultat. Begrebet relationel æstetik blev forkæret og kritikken kom på banen. Her nævner vi blot nogle af angrebepunkterne: Hvilket indhold kan føje sig til en relationel æstetik? Hvilke kriterier kan gøres gældende i en kunstnerisk faglig vurdering?

Og: Hvordan kan vi opfatte begreberne relation og relationel: hvilke syn på roller, magt, forhandling, samarbejde, konsensus eller diversitet kan kobles sammen med en idé om relationel æstetik? Og endelig: Åbnes der for en yderligere kulturpolitisk instrumentalisering og tilpasning til politiske dagsordener, hvis kunstens særlige sfære og radikalitet opløses til fordel for engagement i fx socialpolitik?

Mens spørgsmålene rejser sig, kan man måske konstatere, at noget af det, Bourriaud opnår, er en kritik af tilsyneladende givne forhold og forventninger, når det gælder kunstnerens rolle i samfundet og selvpfattelse, relationer til kunstinstitutioner, kuratorer, gallerier og kulturpolitik.

I forhold til projektet Overbevisninger er det iøjnefaldende, at vi – jfr. Bourriaud – dels var en del af en social kontekst og dels arbejdede i menneskelige interaktioner. Herudover lægger vi som nævnt vægt på fælles produktion.

Bourriaud skriver om det at processerne indebærer forandring og forskydning:

"It does not reproduce the world that has been taught. It tries to invent new worlds, taking humans relations as material". (Note 5)

Der er tale om forskydning skabt i samarbejdsforløb. Vi skitserede på søgende vis projektets og horisontens konturer sammen med vore ecuadorianske partnere. (Note 6)

Perspektiv

Vi indledte denne artikel med en karakteristik af et land i en intens moderniseringsproces, hvor borgerne udfordres mht. nyorientering, dialog og evner til formulere og forestille sig det, som er ønskeligt og

det, som er muligt. Vores begreber om bl.a. fælles produktion i kunst- og dokumentarfilmprojekter kan udgøre en særlig tilgang og praksis, når det handler om at kommentere og påvirke forandringsprocesser.

Ecuadors vidtstrakte bjerge kan synes at ligge fjernt herfra. Vi håber dog, at afstanden og forskellene bidrog til at skærpe både tydelighed og nuancer. Det siges, at verden ses og høres klarere i bjergluft ...

Grete Aagaard er billedkunstner. Lars Henningsen er cand.pæd. i billedkunst og dokumentarist

Noter

1. Tidligere rejser i Ecuador: I 2008 udarbejdede vi sammen med Chuint-familien i Uunt Chiwias filmen *Vejbump*, der gav en kritik af sikkerheden på en nyanlagt asfalteret i junglen. Projektet i Guamate fandt sted i januar og marts 2012.

2. Inden rejsen var forskellige typer af produktioner inde i vores idekatalog: plakater, banner, sangblad, reparation og forbedring af brugsgenstande mv.

3. Vores arbejdsfelter, se andetsteds i publikationen.

4. Bourriaud, 2005.

5. Maria Lind citerer her Bourriaud s. 58, (Lind 2009).

6. Maria Lind præsenterer en videreudvikling af begrebet 'relationel æstetik' og introducerer og diskuterer en række tilgange og praksisser inden for samtidskunsten: 'Participatory practice', 'New genre public art', 'Social creativity', 'Connective aesthetics', 'Context art' og 'Dialogical art'. (Lind 2009).

Litteraturhenvisninger

Lind, Maria: 'Complications; On Collaboration, Agency and Contemporary Art', i: *PUBLIC* nr. 39, Ed. Nina Möntmann (2009)

Bourriaud, Nicolas: *Relationel æstetik. Det Kongelige Danske Kunstakademi* (2005)

